

UDC | УДК : 343.8

Анотація: Стаття присвячена аналізу здійснених в останні роки спроб удосконалення правового статусу засуджених та умов відбування окремих видів покарань. Наведено можливі підстави низької якості новітніх нормативно-правих актів у цій сфері.

Ключові слова: реформування кримінально-виконавчої системи; оптимізація виконання покарань; Кримінально-виконавчий кодекс України

THE MODERN PRACTICE OF REFORMING THE LEGISLATIVE BASE WHICH REGULATES THE ACTIVITY OF THE STATE PENITENTIARY SERVICE OF UKRAINE.

YAKOVES I.¹, AVTUKHOV K.²

1 – *Dr. of Law, Academician Stashys Research Institute for the Study of Crime Problems*

2 – *Cand. of Law, Academician Stashys Research Institute for the Study of Crime Problems (Contacting author*)*

Abstract

In recent years, a certain regression and return to the provisions subjected to withering criticism in the past can be noticed in the rulemaking activity in the scope of penal enforcement. In Soviet times, the criticism of the bourgeois penal enforcement system basic concept was a separate area of research in the field of corrective labor law.

Recently, the above-mentioned approach has actually become a feature of national penal enforcement practice and reveals in the permanent reduction of prisoners' rights and strengthening the penal side of penitentiary regime, thus also it often happens under the slogan of penal enforcement conditions "humanization".

Furthermore, the attraction to unjustified restrictions only strengthens: for example, the Ministry of Justice of Ukraine on March 18, 2013 by Order № 460/5 had adopted Detention Centre Internal Regulations of the State Penitentiary Service of Ukraine. We can state that adopting this legal act, of course, was crucial to ensure the pretrial detention centers unanimous practice and manage the various aspects of personal treatment in these institutions.

A certain real attempt to improve the situation of prisoners is adopting the new Amendments to the Criminal Executive Code (CEC) of Ukraine of April 8, 2014. The relevant Law is dedicated to a wide range of issues governed

СУЧАСНА ПРАКТИКА РЕФОРМУВАННЯ НОРМАТИВНОЇ БАЗИ, ЩО РЕГУЛЮЄ ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

І. С. ЯКОВЕЦЬ

доктор юридичних наук,

провідний науковий співробітник сектору дослідження

проблем кримінально-виконавчого законодавства,

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності

імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України

К. А. АВТУХОВ*

кандидат юридичних наук,

науковий співробітник сектору дослідження проблем

кримінально-виконавчого законодавства,

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності

імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України

✉ *зв'язок з авторами: k.avtukhov@gmail.com

Дослідження останніх тенденцій у нормотворчій діяльності у сфері виконання кримінальних покарань дає можливість зробити висновки про певний регрес та повернення до положень, які піддавались нищівній критиці в минулі роки. За радянських часів окремим напрямком досліджень у галузі тоді ще виправно-трудового права була критика основних концепцій буржуазної системи виконання кримінальних покарань. Дослідники цих аспектів відмічали, що основною тенденцією буржуазної каральної політики була її певна непослідовність: намагання поєднання та сполучення посилення репресії з пошуками «прогресивних» систем тюремного режиму, який переслідує мету впливу на засуджених шляхом надання різноманітних пільг. Разом із тим вказується на «готовність буржуазної пенітенціарної науки виправдовувати будь-які форми погіршення тюремного режиму» [2, 169]; як писав у зв'язку з цим Б. С. Утевський, «теоретики-тюремники невідступно слідували за тюремниками-практиками» [7, 193].

by different chapters of the CEC of Ukraine, and occurs to be an attempt of its large-scale revision. Although implementing the majority of proposals really contributes to the future improving penal enforcement conditions, it should still be stated that numerous controversial issues prescribed in the law draft. Certain provisions of the law openly degrade the legal status of persons sentenced to imprisonment.

So, it should be stated that recent attempts to improve the legal status of prisoners and conditions of serving the particular punishments were carried out with numerous mistakes caused both by small drawbacks and fundamental problems in the law-making area.

Keywords: reform of the correctional system; execution of punishments optimization; Criminal Executive Code of Ukraine

СОВРЕМЕННАЯ ПРАКТИКА РЕФОРМИРОВАНИЯ НОРМАТИВНОЙ БАЗЫ, РЕГУЛИРУЮЩЕЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ГОСУДАРСТВЕННОЙ УГОЛОВНО- ИСПОЛНИТЕЛЬНОЙ СЛУЖБЫ УКРАИНЫ

ЯКОВЕЦ І.С.¹, АВТУХОВ К. А.²

1 – Доктор юрид. наук, Научно-исследовательский институт изучения проблем преступности имени академика В. В. Сташиса

2 – Кандидат юрид. наук, Научно-исследовательский институт изучения проблем преступности имени академика В. В. Сташиса

Аннотация: Статья посвящена анализу совершенных в последние годы попыток усовершенствования правового статуса осужденных и условий отбывания отдельных видов наказаний. Приведены возможные основания низкого качества новейших нормативно-правых актов в этой сфере.

Ключевые слова: реформирования уголовно-исполнительной системы; оптимизация исполнения наказаний; Уголовно-исполнительный кодекс Украины

Open Access

This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

Останнім часом названий підхід фактично став характерним для національної практики виконання кримінальних покарань та виявляється у постійному зменшенні прав засуджених та посиленню каральної сторони режиму виконання-відбування покарань, при чому доволі часто відбувається це під загальним гаслом «гуманізації» умов відбування покарання. На зазначену обставину своїх публікаціях неодноразово звертали увагу такі вчені, як В. С. Батиргареева, А. П. Гель, Т. А. Денисова, О. Г. Колб, О. В. Лисодєд, А. Х. Степанюк та інші, однак постійне сумнівне за якістю редагування законодавства вимагають в черговий раз звернутися до цього питання, з метою виокремлення спірних правових норм та здійснення спроби з'ясувати причини їх прийняття.

У 2010 році було прийнято закон України «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо забезпечення прав засуджених осіб в установах виконання покарань». Цим актом подекуди було здійснено зменшення обсягу прав засуджених та покладання на них додаткових обов'язків з одночасним розширенням прав адміністрації.

Найбільш спірний момент змін – це оновлення частини 3 ст. 121 КВК України. До ухвалення Закону ця норма передбачала, що «із засуджених, які злісно ухиляються від роботи, вартість харчування, одягу, взуття, білизни, комунально-побутових та інших наданих послуг утримується з коштів, які є на їхніх особових рахунках. У разі відсутності в засудженого коштів на особовому рахунку виправна колонія має право пред'явити йому позов через суд». Очевидно, що вона стосувалася лише тих засуджених, які «злісно ухиляються від роботи», і, звісно за умов, коли було де працювати, що робити. За таких умов вартість їх перебування в колонії за відсутністю коштів на особових рахунках могла стягуватися судом з їх доходів, які вони отримуватимуть після звільнення, на волі. Нова редакція надала адміністрації установ право стягувати через позови до суду вартість утримання в колонії з усіх засуджених, які не працюють. І вже не має значення, чи забезпечує установа (держава) можливість засудженим заробляти кошти чи ні, чи бажає працювати особа чи ні – платити за перебування в колонії прийдеться усім.

Значно обмежено роль громадськості в діяльності органів і установ виконання покарань. Так, в новій редакції ст. 25 КВК України: «Об'єднання громадян, релігійні та благодійні організації, окремі особи в порядку, встановленому цим Кодексом і законами України, можуть надавати допомогу органам та установам виконання покарань у виправленні засуджених і проведенні соціально-виховної роботи». Повноваження щодо можливості безпосередньої участі у виправленні і ресоціалізації засуджених та проведенні соціально-виховної роботи з ними скасовані. Крім того, нова редакція абзацу 2 ч. 6 ст. 59

КВК України передбачає можливість відвідування без судових рішень представниками адміністрації виправного центру жилих приміщень, де проживає засуджений з сім'єю. У зв'язку з цим виникає питання стосовно дотримання права членів сім'ї засуджених на недоторканість житла. В зазначеному законі міститься ще велика кількість подібних «покращень».

В подальшому тяжіння до невинуватих обмежень лише посилюється: приміром, наказом Міністерства юстиції України від 18 березня 2013 р. № 460/5 затверджено Правила внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України. Можемо констатувати, що прийняття подібного нормативного акту, безумовно, було актуальним, оскільки мало забезпечити уодноманітнення практики діяльності слідчих ізоляторів та впорядкування різних аспектів поводження з особами в цих установах. Останніми роками діяльність слідчих ізоляторів в Україні постійно піддавалася критиці, оприлюднювались численні факти грубих порушень умов тримання ув'язнених, прав людини й жорстокого поводження [1; 4; 5; 6]. Їх існування прямо визначене і в актах Президента України, зокрема, в його Указі від 8 листопада 2012 р. «Про Концепцію державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України». Про невідповідність умов тримання засуджених та осіб, узятих під варту, нормам національного законодавства та європейським стандартам неодноразово відзначалося в доповідях Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, а також у доповідях авторитетних міжнародних інституцій – Комітету ООН проти катувань, Комітету ООН з прав людини, Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню.

Саме на усунення цих недоліків, на нашу думку, й мали б в першу чергу спрямовуватись положення нещодавно прийнятих Правил. Це є особливо важливим в умовах реалізації стратегічних конституційних принципів верховенства права та законності, що, у свою чергу, безпосередньо пов'язане з необхідністю забезпечення неухильного дотримання прав і свобод громадян, їх надійного захисту. Проте більш детальний розгляд

цього документу свідчить не про намагання Міністерства юстиції України та Державної пенітенціарної служби України запровадити необхідні гарантії дотримання прав людини й міжнародних стандартів в цій сфері, а, навпаки, фактично «повертає» слідчі ізолятори у часи ГУЛАГу, тоталітаризму та протизаконності.

Правила обмежують право на отримання правової допомоги та захисту особи. Однією з форм отримання такої допомоги є побачення із захисником. Закон України «Про попереднє ув'язнення» чітко та недвозначно встановлює: «Особа, взята під варту, має право на побачення з захисником наодинці, без обмеження кількості побачень та їх тривалості, у вільний від виконання слідчих дій час» (ст. 12). Тобто, законодавство передбачає лише одне обмеження права на побачення з захисником – проведення слідчих дій. Правила значно обмежують час побачень з захисником, встановлюючи, що вони проводяться не лише у вільний від слідчих дій час, а виключно у години, встановлені розпорядком дня. Типовий розпорядок дня наведений у Додатку № 6 до Правил. В ньому передбачається, що слідчі дії та побачення проводяться в період між 9.00 та 18.00. При цьому п. 4.2. Правил забороняє виведення ув'язнених на побачення під час обіду з 12-30 до 14-00. Таким чином, у разі, якщо слідчі дії затягнуться, або ув'язнений буде залучений до інших соціально-виховних заходів у слідчому ізоляторі, включаючи й приймання їжі, він буде позбавлений можливості спілкування за захисником.

Також Правила покладають на ув'язнених обов'язки, не передбачені законом. Так в статті 10 Закону України «Про попереднє ув'язнення» визначені вичерпні обов'язки ув'язнених, проте Правила зобов'язують ув'язнених додатково виконувати наступні вимоги, що жодним чином не пов'язані з метою функціонування слідчих ізоляторів та запобіжного заходу у виді взяття під варту (п. 4.2.): вставати з ліжок, шикуватися в шеренгу та вітатися при вході в камеру персоналу СІЗО; на вимогу персоналу СІЗО повідомляти своє прізвище, ім'я та по батькові, давати письмові пояснення; дотримуватися тиші, встановлених правил поведінки і чистоти у дворах для прогулянок; під час пересування за межами камери в приміщеннях і по території СІЗО тримати руки за спиною; після

підйому заправляти свої ліжка за єдиним зразком, встановленим адміністрацією СІЗО, і здійснювати вологе прибирання приміщення. Ці обов'язки не лише не відповідають обов'язкам, встановленим в законі, а й, в окремих випадках, принижують людську гідність через їх непропорційність у підпорядкуванні персоналу слідчого ізолятора, а також викорінюють будь-яку індивідуальність.

І наведеним погіршення правового становища ув'язнених та засуджених не вичерпуються. Мабуть, з метою розвитку названих положень та їх поширення не лише на запобіжний захід у виді взяття під варту, а й на процес відбування покарань, у вересні 2013 році були внесені нові зміни до КВК України, що також позиціонувалися як прояв подальшої гуманізації.

Однак по-суті поліпшення становища засуджених не відбулося. Так, названим Законом уведено зміни до ст. 95 КВК України щодо встановлення обмежень щодо побачень (крім побачень з адвокатом) для засуджених під час їх тримання у дільниці карантину, діагностики і розподілу; стосовно можливості отримувати та використовувати різні речі, зокрема годинник. Виключно каральний характер, на нашу думку, має заборона паління у дисциплінарних ізоляторах, карцерах, приміщеннях камерного типу (одиначних камерах). Незрозуміло, як саме може поліпшити стан режиму або виховної роботи з засудженими заборона вивішувати фотографії, репродукції, листівки, вирізки з газет та журналів на стінах, тумбочках, ліжках та робочих місцях; тримати тварин, займатися городництвом. Доволі безглуздими видаються й заборони: «готувати та вживати їжу у непередбачених для цього місцях», оскільки в установах виконання покарань взагалі місць для приготування їжі не передбачається.

Внесені зміни й до статті 111 Кодексу, що нібито покликані упорядкувати короткочасні виїзди за межі виправних і виховних колоній. Насправді, ця норма фактично передбачає позбавлення осіб, які відбувають покарання у виправних колоніях мінімального рівня безпеки з загальними умовами тримання, можливості отримати дозвіл на короткочасний виїзд за межі колонії у зв'язку з винятковими обставинами. Тобто, це значне звуження правового становища засуджених. Практика надання короткочасних виїздів для зазна-

ченої категорії засуджених бере свій початок ще з радянських часів і довела свою позитивність. За часів незалежності України нам не вдалося знайти інформації хоча б про одиничний випадок, коли особа, який було надано дозвіл на короткочасний виїзд за межі колонії мінімального рівня безпеки з загальними умовами, не повернулася до місця відбування покарання, хоча, приміром, у період стихійного лиха у Прикарпатті, така практика мала місце доволі поширено. Крім того, слід враховувати, що відповідно до ч. 1 ст. 111 КВК України, такий дозвіл дається індивідуально, з урахуванням особи та поведінки кожного конкретного засудженого. Це законодавче положення як раз і виключає можливість надання дозволу недостатньо вивченій або небезпечній особі. Отож, твердження про нібито підвищену небезпечність, а також неналежне вивчення особистості засуджених в колоніях мінімального рівня безпеки з загальними умовами не ґрунтується на фактах. Однак, це не змінило ставлення до вказаної норми й вона була прийнята.

Необґрунтованою та недоцільною видається й норма стосовно надання засудженим, які відбувають стягнення у виді поміщення у дисциплінарний ізолятор, карцер або переведення до приміщення камерного типу (одиначної камери), телефонних розмов в порядку виключення, лише з метою виховного впливу або у зв'язку з винятковими особистими обставинами. За такого підходу, у разі необґрунтованих дій адміністрації колонії, засуджений фактично позбавляється можливості повідомити про це сторонніх осіб та реалізувати право на правову допомогу. Крім того, у ряді випадків він навіть не може попередити родичів про перебування в умовах жорсткої ізоляції та причини неявки, приміром, на побачення. Це створює зайві ускладнення для родичів засудженого, які у жодному разі не можуть каратися за вчинене порушення діяння. Водночас, надання адміністрації колонії права вирішувати, чи надати засудженому телефонну розмову, чи ні, створює міцне підґрунтя для маніпулювання для персоналу.

Певною спробою реального покращення становища засуджених можна визнати схвалені 8 квітня 2014 р. чергові зміни до КВК України. Відповідний закон присвячено широкому колу питань, що регулюються різними розділами КВК України, та

являє собою спробу його масштабного доопрацювання. І хоча впровадження більшості пропозицій дійсно сприятиме у майбутньому покращенню умов відбування покарання засудженими, все ж слід вказати і на численні спірні моменти, що закріплені у проекті Закону.

Зокрема у тексті ч. 6 ст. 8 КВК закріплюється наступне положення: «Керівник адміністрації установи виконання покарання несе персональну відповідальність за розміщення засуджених, що прибули до установи. При цьому забороняється розміщення таких осіб у приміщеннях разом із особами, що мають дві або більше судимостей, а також особами, які можуть негативно на них вплинути за своїми психологічними якостями». Однак реалізація подібного положення пов'язана з низкою питань: яким чином начальник установи одразу після прибуття групи засуджених може встановити хто з них можуть негативно впливати на інших засуджених за своїми психологічними якостями. Крім того, як вчиняти, якщо вільне лише одне приміщення для прийому засуджених, а серед них є як ті, що раніше двічі були засуджені, так і засуджені вперше. Як розподіляти групу засуджених, якщо серед декількох засуджених один має дві і більше судимостей, тримати його одного в приміщенні?

Також у КВК України словосполучення «виконувати законні вимоги адміністрації органів і установ виконання покарань» скрізь за текстом змінюється на формулювання «виконувати встановлені законодавством вимоги адміністрації органів і установ виконання покарань». Доцільність такої заміни також викликає певні сумніви, оскільки в законодавстві навряд чи буде можливо встановити весь перелік можливих вимог адміністрації. Попередня редакція названої норми більш вважало регулювала це питання, адже не вимагала обов'язковості закріплення переліку вимог на рівні закону, а лише встановлювала критерії їх законності.

У оновленій редакції ст. 11 КВК України слідчі ізолятори віднесено до установ виконання покарань у низці випадків. Однак, така зміна потребує подальших змін і до інших нормативно-правових актів, зокрема Закону України «Про Державну Кримінально-виконавчу службу», при цьому у супровідних документах до закону вказується, що

прийняття даного законопроекту не потребуватиме внесення змін до інших нормативно-правових актів. Крім того, визнання СІЗО різновидом установ виконання покарання, вимагає створення всіх елементів режиму колоній та інших вимог, передбачених в законодавстві для установ виконання покарання в слідчих ізоляторах.

У частині 8 ст. 11 КВК України закріплюється, що військові частини, гауптвахти і дисциплінарний батальйон організовуються і ліквідуються Міністерством оборони України, за погодженням з Державною пенітенціарною службою України. Однак виникає питання щодо доречності розповсюдження повноважень ДПтСУ на порядок та умови функціонування таких суто військових утворень, як військові частини, гауптвахти і дисциплінарний батальйон. Правове регулювання діяльності цих інституцій має знаходитись у компетенції саме Міністерства оборони України. Також зауваження викликає доречність використання в ст. 21 КВК України терміну «ув'язнені», напевно, все ж слід вказати на засуджених, тобто осіб які відбувають покарання, а не лише зазначати про осіб, що перебувають під вартою, якими і є ув'язнені за національним правом та законодавством.

Змінами встановлено коло прав осіб, що відвідують установи виконання покарань без спеціального дозволу, зокрема вони мають право ознайомлюватись з особовими справами засуджених, іншими документами тощо, спілкуватися з будь-якими працівниками установ виконання покарань та засудженими (в тому числі на умовах анонімності). Однак при такому формулюванні право відвідувачів фактично на всіх працівників та засуджених накладає обов'язок спілкуватися з візитерами. Тому необхідно закріпити поряд з анонімністю, ще й «добровільність» такого спілкування. Окремо слід зауважити на суттєве порушення права засуджених та їх родичів на конфіденційність, через можливість сторонніх осіб ознайомлення з особовими справами. Так само гостро стоїть питання медичної таємниці через можливість ознайомлення з медичними картами.

Недоречною виглядає вказівка на засоби масової інформації серед суб'єктів, що можуть надавати допомогу органам та установам виконання покарань у виправленні засуджених і проведенні соціально-виховної роботи. Завданням ЗМІ є збір та

висвітлення інформації, а не здійснення виправного впливу. Подібна норма може привести до зловживань на практиці.

Концептуальних змін за аналізованим Законом знає порядок виконання покарання у виді штрафу. Пропонується фактично поділити процес виконання цього покарання на два види: виконання штрафу призначеного як основного виду покарання та як додаткового покарання. Втім, запропоновані зміни до існуючої процедури не вирішують низки питань, зокрема, порядку примусового виконання штрафу у випадку його призначення як основного виду покарання, адже ст. 27 Кодексу запропоновано викласти у такій редакції «Якщо засуджений ухиляється від сплати штрафу, як основного покарання, він притягується до кримінальної відповідальності відповідно до ст. 389 Кримінального кодексу України». Крім того, такі зміни до КВК для їх належної реалізації потребують відповідних змін і до ст. 389 Кримінального кодексу. В іншому випадку, прийняття змін до КВК сприятиме виникненню додаткових колізій між зазначеними кодексами. Так само слід відмітити розбіжність у термінологічному апараті, використаному в ст. 26 КВК України. Так, в перших частинах мова йде про «штраф, призначений як основне покарання», отже йдеться про вже призначене кримінальне покарання. В той час, як в ч. 5 використано словосполучення «штраф, що передбачений санкцією статті Кримінального кодексу України як додаткове покарання», у такому випадку мова йде зовсім про іншу стадію кримінального процесу, і законодавець нас відносить не до фактично призначеного покарання, а лише до формулювання санкції Кримінального кодексу. І через це виникає питання, а як вчиняти у випадку, якщо в статті передбачено штраф як додатковий вид покарання, однак його призначили як основне покарання з якихось причин. Законодавець має використовувати одноманітну термінологію.

У ст. 84 КВК пропонується закріпити наступне: «Засудженим військовослужбовцям, які перебувають на лікуванні, гарантується правова допомога та телефонні розмови відповідно до положень цього Кодексу». Однак яким чином можна «гарантувати» телефонні розмови особам у яких не має близьких та родичів, і яким не має куди те-

лефонувати? Гарантованим має бути лише право на телефонні розмови!

Окремі положення закону відверто погіршує правове положення засуджених до позбавлення волі. Так, раніше у слідчому ізоляторі могли залишитись правопорушники, що вперше засуджені за тяжкі злочини, незалежно від форми вини, в той час як зараз лише ті, що вчинили його з необережності. Наступне, ст. 93 викладена у такій редакції: «Засуджений до позбавлення волі відбуває весь строк покарання в одній виправній чи виховній колонії, як правило, у межах адміністративно-територіальної одиниці відповідно до його місця проживання до засудження або місця постійного проживання родичів засудженого». Однак не зрозуміло хто саме має обирати де відбуватиме засуджений покарання за місцем свого проживання чи його родичів. Подібна невизначеність провокуватиме корупцію.

У статті 116 закріплюється: «Примусове годування може бути здійснене лише в тих випадках, коли, на думку лікаря, внаслідок відмови від прийняття їжі стан засудженого значно погіршується». Не допустимим слід визнати використання в цій нормі категорії «на думку», адже питання застосування, чи не застосування такого крайнього засобу реагування має відбуватися з врахування та відповідною фіксацією конкретних фактів.

Безперечно, варто визнати доречним подальше покращення умов відбування покарання засудженими та деталізацію правової регламентації цього питання, однак схвалені зміни не вирішують всіх проблемних моментів, а у ряді випадків створюють підґрунтя для їх збільшення.

Ведучи мову про нормотворчість у сфері виконання покарань слід звернути увагу іще на таку обставину: основна роль у змінах як чинного законодавства, так і практики виконання кримінальних покарань залишається у структури, котра безпосередньо забезпечує існування процесу виконання покарань – ДПтСУ. Це закріплено й на рівні нормативних документів: відповідно до Регламенту ДПтСУ, саме ця служба фактично є ініціатором законодавчих та стратегічних змін у сфері виконання кримінальних покарань [3]. Проект нормативно-правового акта перед поданням на розгляд Голові ДПтС України обов'язково узго-

джується з усіма заінтересованими структурними підрозділами, юридичною службою та першим заступником, заступником Голови ДПтС України. Інакше кажучи, зміни розробляються тим, на кого в подальшому покладатиметься їх практична реалізація.

За такого підходу нормотворчість ДПтС України завжди матиме ухил у бік зменшення власного навантаження та зменшення відповідальності, що не дозволить провести оптимізацією цього процесу. Відповідно до нашого визначення, оптимізація являє собою процес обрання найкращого варіан-

ту облаштування процесу виконання покарань з існуючих, а це вимагає наявності максимальної кількості пропозицій щодо напрямів подальших перетворень у сфері виконання покарань. Покладання ж цього завдання на одну структуру, що є безпосереднім виконавцем новацій не дозволить забезпечити дотримання цієї умови. Отже, необхідно зауважити, що останні спроби удосконалення правового статусу засуджених та умов відбування окремих видів покарань здійснювались з великою кількістю помилок, обумовлених як дрібними прорахунками, так і фундаментальними проблемами в організації нормотворчості.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Країна за колючим дротом [Електронний ресурс] // Високий замок. – Режим доступу : <http://archive.wz.lviv.ua/articles/100000>. – Заголовок з екрана.
2. Криминология. Исправительно-трудовое право. История юридической науки : монография / [отв.ред. В. Н. Кудрявцев]. – М. : Наука, 1977. – 192 с.
3. Регламент ДПтСУ [Електронний ресурс] // Державна пенітенціарна служба України. – Режим доступу : // <http://www.kvs.gov.ua/peniten/control/main/uk/publish/article/636414>. – Заголовок з екрана.
4. СІЗО. Роздуми над побаченим й почутим [Електронний ресурс] // Независимое бюро новостей. – Режим доступу : <http://nbnews.com.ua/blogs/75327>. – Заголовок з екрана.
5. Сумні «рекорди» України в Євросуді з прав людини [Електронний ресурс] // BBC Україна. – Режим доступу : http://www.bbc.co.uk/ukrainian/mobile/politics/2013/01/130110_european_court_judgment_ukraine_sd.shtml. – Заголовок з екрана.
6. Українські СІЗО: залиш надію кожен, хто сюди потрапляє [Електронний ресурс] // Центр інформації про права людини. – Режим доступу : <http://humanrights.com.ua/130>. – Заголовок з екрана.
7. Утевский Б. С. Тюремная политика фашизма / Б. С. Утевский // Тюрма капиталистических стран : сборник статей / под. ред. А. Я. Вышинского. – М. : Сов. законодательство, 1937. – С. 190-195.